

FALSAFANING MOHIYATI VA JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI ROLI

Shahrisabz davlat pedagogika instituti Ijtimoiy kafedra fanlar o'qituvchisi

Abrorxon Ochilov Qiyom o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti 1-24-guruh psixologiya talabasi

Odilova Sarvara Qahramon qizi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada falsafaning mohiyati va jamiyat taraqqiyotidagi roli aytib o'tilgan . Falsafada dunyoqarashning tarixiy shakllari yoritilgan . "Falsafa"ning o'zi nima ekanligini bilib olish lozimligi ushbu maqolamizda tasvirlangan .

Kalit so'zlar:Falsafa , shaxs , mifologiya , tabiat .

Аннотация : В этой статье описывается природа философии и ее роль в развитии общества.Философия освещает исторические формы мировоззрения.О том, что нужно знать о том, что такое "философия", говорилось в этой статье.

Ключевые слова: философия , личность , мифология , природа .

Abstract :This article describes the nature of philosophy and its role in the development of society.Philosophy covers historical forms of worldview.This article discusses what you need to know about what "philosophy" is.

Keywords: philosophy, personality, mythology, and the natural world.

Kirish : “ Falsafa ”qadimgi yunon tilida so'zma - so'z “ donolokka muhabbat ” degan ma'noni anglatadi . Donolik ko'pincha hayotni , inson , tabiatini va dunyoni chuqur anglash bilan bog'liq . Donolik to'g'ri va oqilona hukm chiqarish qobiliyatini o'z ichiga oladi . Bu aql- idrok va turli nuqtayi nazarlarni ko'rib chiqish , oqilona , tanlov qilish qobiliyatini talab qiladi .Donolik axloqiy xulq – atvor bilan chambarchas bog'liq.Dono qarorlar ko'pincha axloqiy me'yorlar va katta manfaatlarni hisobga olish bilan boshqariladi . Axloqiy fikrlash va mas'uliyat hissi donolikning ajralmas tarkibiy tarkibiy qismidir . Borliqning

turli tomonlarini har tomonlama anglashni o'z ichiga oladi . Donolik ko'pincha harakatlarning uzoq muddatli oqibatlarini hisobga olishni o'z ichiga oladi . Laozi “Falsafa o'rganiladigan narsa emas” , balki yashashi kerak bo'lgan narsadir . Suqrot “ Falsafa o'z -o'zini tekshirish va tanqidiy fikrlash orqali donolikka intilishdir ” . Platon “Falsafa haqiqat ,go'zallik va yaxshilikni izlashdir” . Aristotel Falsafa – bu narsalarning tabiatini , ularning mavjudligi sabablarini va ularning o'zgarishi tamoqillarini o'rganadi . Farobiy ”Falsafa ezgu va to'laqonli hayot kechirish uchun amaliy qo'llanma ” . Jon Styuart Mill “ Falsafa – baxt va farovonlikni targ'ib qilishdan iborat bo'lgan inson holatini o'rganishdir .” Falsafa xalqning ma'naviyat , ijtimoiy hayoti , mahorati , odati va yashash qulayliklari bilan , ularning urinishlari va sa'nat hamda fan sohasidagi ishlari bilan, ularning dini , harbiy qismati va tashqi munosabatlari bilan , ushbu ma'lum prinsip o'z kuchini namoqon qilgan davlatning halokati bilan , oliy prinsip tug'iladigan va rivojlanadigan yangi davlatning vujudga kelishi hamda ilgari qadam bosishi bilan hamohangdir . Falsafa fan sifatida bilim , voqelik , borliq , aql va tilning fundamental mohiyatini tizimli o'rganishni o'z ichiga oladi . U atrofimizdagi dunyoni tushunishimizga yordam beradigan tadqiqotning asosiy tamoyillari va usullarni o'rganadi . Shu ma'noda falsafa fan bilan obyektiv haqiqatga intilish , tanqidiy fikrlash va mantiqiy mulohazalardan foydalanish , dalil va empirik kuzatishga tayanish kabi ma'lum xususiyatlarni birlashtiradi .

Falsafiy dunyoqarash - bu qat'iy ta'limotlar to'plami emas , balki bizning tajribamiz , bilimlarimiz va boshqalar bilan o'zaro munosabatlarimiz doimo ta'sir ta'sir qiladigan dinamik va rivojlanayotgan istiqboldir . Bu biz dunyoni filtrlaydigan va anglaydigan , qarorlarimiz , harakatlarimiz va munosabatlarimizni shakllantiradigan ob'ektivni taqdim etadi . Falsafa - narsalar haqida hali aniq bilim berishga qodir bo'lmagan mushohadalardan tashkil topadi . Fan – bu biz bilganlarimiz , falsafa – bu hali biz bilmaganlarimizdir . Shuning uchun ham bilim taraqqiyoti bois yangi savollar falsafa doirasidan chiqib fan sohalariga oid bo'lib boradi . Ilmiy bilim bilim insonni qiziqtiradigan va qiziqtirishi lozim bo'lgan narsalarning juda kam qismini qamrab oladi . Individualizm shaxsning ajralmas

qadriyati va avtonomiyasini ta'kidlab , shaxslarning manfaatlari va erkinliklarini jamoa yoki jamiyat manfaatlaridan ustun qo'yadi . U insonlar o'z baxtlari , maqsadlari va intilishlari uchun tashqi kuchlarning ortiqcha aralashuvisiz erkin bo'lishi kerak degan tushunchani qo'llab – quvvatlaydi . Shaxsiy javobgarlik , o'z - o'ziga ishonish va o'z taqdirini o'zi belgilash shaxsiy muvaffaqiyat va jamiyat taraqqiyoti uchun muhim ahamiyatga ega . Falsafaning axloqiy asoslaridan biri bu utilitarizm . Utilitarizm oqibatlilik deb ham ataladi . Harakatning axloqiyligini uning bevosita oqibatlariga qarab baholaydi . To'g'ri harakat – bu muayyan vaziyatda eng ko'p odamlar uchun eng ko'p miqdordagi yaxshilikni keltirib chiqaradigan harakat . Qoida utilitarizmi – to'g'ri harakat , agar hamma unga rioya qilsa , eng yaxshi oqibatlarga olib keladigan qoidaga mos keladigan harakatdir . Ekzistensializm falsafiy harakati shaxsiy erkinlik , shaxsiy javobgarlik va ko'pincha bema'ni dunyoda ma'no izlashga urg'u berdi . Jan – Pol Sartr va Alber Kamyu kabi ekzistensialist mutafakkirlar adabiyot , san'at va ommabop madaniyatga ta'sir ko'rsatgan begonalashuv , tashvish va insoniy holat mavzularini o'rgandilar . Kontinental falsafa o'zining ekzistensializm , fenomenologiya va poststrukturalizmga urug' berib , o'ziga xoslik , subyektivlik va kuch munosabatlari haqidagi munozaralarga ta'sir ko'rsatdi .

Feministik falsafa gender , jinsiylik , reproduktiv huquqlar va ijtimoiy tenglik bo'yicha munozaralarda harakatlantiruvchi kuch bo'ldi . Sinergetika ijtimoiy harakatlar , jamoaviy xatti – harakatlar va ijtimoiy tartibning paydo bo'lishi kabi ijtimoiy hodisalarni tushunishimizga ta'sir ko'rsatadi . Shuningdek , u ijtimoiylik dinamika va murakkablik nazariyasiga yangi yondashuvlarning rivojlanishiga hissa qo'shdi . Falsafiy g'oyalarniing zamonaviy qo'llanilishi . Utilitarizm , deontologiya va fazilat etikasi kabi nazariyalar texnologik taraqqiyot axloqiy oqibatlarini baholash uchun asoslar yaratdi . Pragmatizm , konstruktivizm va tanqidiy pedagogika kabi ta'lim falsafalari o'qitish , o'rganish va o'quv dasturlarini ishlab chiqishga yondashuvlarni shakllantiradi . Axborotlangan rozilik , xayrixohlik va zarar etkazmaslik kabi falsafiy tamoyillar sog'liqni saqlash axloqi va tibbiy qarorlar qabul qilishda markaziy o'rin tutadi .

Xulosa : Falsafa shaxslar va jamiyatlar uchun hidoyat nuri hisoblanadi . Falsafa inson va jamiyatlarni hayot murakkabliklariga labirintidan o'tkazib , yo'l -yo'riq ko'rsatuvchi mayoq bo'lib xizmat qiladi . Falsafa tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi , odamlarga taxminlarga shubxa qilish , dallillarni tahlil qilish va asosiy mulohaza yaratish imkonini beradi . Falsafa ochiq fikrlash va intellektual qiziqish ruhini tarbiyalash orqali odamlarga o'zlarining qadriyatlari va intilishlariga mos keladigan ongli qarorlar qabul qilish imkonini beradi . Falsafa ijtimoiy taraqqiyotning kattalizatori bo'lib , adolatsiz tizimlarga qarshi kurashadi va yanada adolatli va dunyoni himoya qiladi . Axloqiy dilimalarni tushunish va bag'rikengliklarni targ'ib qilish va turli guruhlar o'rtasida birga yashashni rivojlantirish uchun asos yaratadi . Fuqarolik masuliyatini tarbiyalash va jamiyatda faol ishtirok etishni rag'batlantirish orqali falsafa odamlarga ijobiy o'zgarishlar agenti bo'lish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxat :

1. Nazarov Q . Falsafa asoslari : o'quv qo'llanma. Toshkent :O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2018 yil . 380 bet,
2. Ahmedov M . A . Falsafa : Darslik .Toshkent : O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyotlari , 2006 yil . 496 bet .
3. Madaeva Sh , Shermuhamedova N . va boshqalar . Falsafa – o'quv qo'llanmasi . Toshkent : 2019 yil 583 bet .